Uitwerking amendement:

Artikel 15a
1. De zorgaanbieder stelt gegevens van de cliënt slechts beschikbaar via een elektronisch uitwisselingssysteem, voor zover de zorgaanbieder heeft vastgesteld dat de cliënt daartoe uitdrukkelijk toestemming heeft gegeven.
2. De in het eerste lid bedoelde toestemming betreft gespecificeerde toestemming voor het beschikbaar stellen van alle of bepaalde gegevens aan bepaalde door de cliënt aan te duiden zorgaanbieders of categorieën van zorgaanbieders.

Toelichting amendement
De optie van generieke opt in als bedoeld in het voorgestelde artikel 15a, tweede lid, onderdeel a van de Wet gebruik burgerservicenummer in de zorg vindt de indiener geen goed idee. Met de generieke opt in kan de cliënt algemene toestemming geven voor het beschikbaar stellen van gegevens aan alle op het elektronisch uitwisselingssysteem aangesloten zorgaanbieders. Het is voor een patiënt moeilijk te overzien welke gegevens precies beschikbaar zullen worden gesteld. Verder is ook onduidelijk hoe het elektronisch uitwisselingssysteem zich in de toekomst gaat ontwikkelen. Gezien het voorgaande stelt de indiener voor alleen de mogelijkheid van gespecificeerde toestemming in het wetsvoorstel op te nemen. Dat houdt in dat de cliënt toestemming kan geven voor het beschikbaar stellen van alle of bepaalde gegevens aan bepaalde door de cliënt aan te duiden zorgaanbieders of categorieën van zorgaanbieders.

Wat is de bedoeling van het amendement?

Gelet op de toelichting van het amendement Bruins Slot waarin gespecificeerde toestemming is geregeld, is het doel van de bepaling te zorgen dat **de patiënt overziet welke gegevens beschikbaar worden gesteld** en **hoe het systeem zich in de toekomst ontwikkeld**.

Wat staat er nu?
Een zorgaanbieder mag alleen gegevens beschikbaar stellen, als de cliënt uitdrukkelijk toestemming heeft gegeven. Toestemming mag niet worden verondersteld. Bij de toestemming moet de patiënt specificeren:
1. of deze zorgaanbieder alle of bepaalde gegevens beschikbaar mag stellen;
2. aan welke zorgaanbieders of categorieën van zorgaanbieders hij die gegevens beschikbaar mag stellen.
De zorgaanbieder kan zowel een instelling zijn als bedoeld in artikel 1 van de Kwaliteitswet zorginstellingen als een individuele zorgaanbieder als bedoeld in de artikelen 3 en 34 van de Wet BIG.

Hoe interpreteert VWS het artikel?

Om te zorgen dat de patiënt met deze bepaling ook daadwerkelijk het overzicht houdt is het van belang dat de toestemmingsvraag voldoende helder is voor de patiënt. Dit betekent dat een goede afweging nodig is tussen de toestemmingsvraag en het detailniveau waarop deze gesteld wordt. Voorkomen moet worden dat we in de situatie komen, zoals dat gaat met de melding bij websites van cookies: deze worden bijna ongezien weggeklikt omdat het er teveel zijn. Als dat met gespecificeerde toestemming gebeurt is de wetgever zijn doel voorbij geschoten.

Dit leidt tot een duidelijk uitgangspunt:

Er moet een overzichtelijk aantal goed te onderscheiden keuzes worden aangeboden aan de patiënt.

Daarbij moet bij de uitvoering van het artikel voldoende aandacht zijn voor de uitvoerbaarheid en de administratieve lasten die het met zich mee brengt. Dit sluit aan bij het belang van de patiënt om een overzichtelijk aantal keuzes te hebben.

Een hulpmiddel voor het stellen van de toestemmingsvraag door zorgaanbieders is mogelijk de set afspraken over de uitwisseling van informatie die zorgaanbieders onderling maken, waarbij het doel van de uitwisseling centraal staat (bijvoorbeeld veilig medicijngebruik). Om te voldoen aan de bepaling rondom gespecificeerde toestemming kan de zorgaanbieder voorafgaand aan het beschikbaar stellen van gegevens, conform deze afspraken toestemmingsvraag stellen aan de

patiënt. De toestemmingsvraag moet minimaal specificeren of het gaat om alle of bepaalde aan te duiden gegevens en de categorie zorgaanbieders waarmee wordt uitgewisseld.

Om te voldoen aan de bepaling is het niet noodzakelijk dat de patiënt per zorgaanbieder toestemming kan geven. Indien die optie niet beschikbaar is in het systeem van de zorgaanbieder heeft de patiënt de keuze tussen categorieën zorgaanbieders. Dit past ook bij het doel van het amendement, zorgen dat de patiënt overzicht heeft.

Overigens betekent het toestemming geven voor een bepaalde categorie zorgaanbieders niet, dat alle zorgaanbieders uit deze categorie de gegevens mogen inzien, raadplegen van gegevens is immers alleen toegestaan indien er sprake is van (1) een behandelrelatie en (2) de patiënt toestemming geeft voor het raadplegen.

Voor het in de toekomst verder faciliteren van de toestemmingsvraag en de patiënt regie te geven bij de beantwoording kan een centrale voorziening worden gebouwd, zodat de patiënt dit zelf kan uitvoeren. Een dergelijke voorziening verlaagt de administratieve lasten voor zorgaanbieders. Een dergelijke voorziening is echter op korte termijn nog niet breed beschikbaar.

Tot het moment waarop deze voorziening gereed is, zal de vraag door de zorgaanbieder moeten worden gesteld. De basis eisen voor het voldoen aan de wet zijn toestemming vragen per categorie zorgaanbieders zonder dat daarin differentiatie mogelijk is. Voor de categorieën van zorgaanbieders kan worden aangesloten bij het BIG-register en de Kwaliteitswet Zorginstellingen, voorbeelden van categorieën zijn ziekenhuizen, huisartspraktijken en apotheken.

Voor wat betreft de gegevens die worden uitgewisseld moet worden aangesloten bij de afspraken die zorgaanbieders met elkaar hebben gemaakt. Dit is transparant en overzichtelijk. De patiënt heeft het recht gegevens af te schermen, deze gegevens worden dan niet gebruikt voor uitwisseling. In het uiterste geval kan de patiënt er ook voor kiezen geen toestemming te geven.

Samenvattend
Het uitgangspunt is een werkbare invulling te geven aan het amendement die recht doet aan het doel ervan en daarmee de positie van de patiënt verstevigt waarbij de administratieve lasten voor zorgaanbieders hanteerbaar blijven. Hieruit volgt onderstaande invulling van gespecificeerde toestemming:

1. Voorafgaand aan het beschikbaar stellen, vraagt de zorgaanbieder (bijv. huisartsenpraktijk, ziekenhuis of apotheek) eenmalig toestemming;
2. Deze vraag mag hij laten stellen door bijvoorbeeld de assistent of inschrijfbalie;
3. Bij de vraag ontvangt de patiënt informatie over de uitwisseling van gegevens, waaronder welke soort gegevens met welke categorie zorgaanbieders worden uitgewisseld. Hierbij kan worden aangesloten bij de afspraken die zorgaanbieders met elkaar maken, zodat de patiënt een gestandaardiseerde vraag voorgelegd krijgt;
4. De toestemmingsvraag bevat de categorieën zorgaanbieders waarvoor toestemming wordt gevraagd en of het gaat om alle of bepaalde aan te duiden gegevens;
5. De gegeven toestemming wordt door de zorgaanbieder vastgelegd;
6. Er kan ten aanzien van het beschikbaar stellen van gegevens ook reeds voor toekomstige uitwisseling toestemming worden gevraagd.

<u>Moet iedereen bij inwerkingtreding van de wet opnieuw toestemming vragen?</u>

Als eerder gegeven toestemming niet uitdrukkelijk is geweest, zal alsnog uitdrukkelijke en gespecificeerde toestemming moeten worden gevraagd. Als wel uitdrukkelijke toestemming is gegeven, moeten cliënten worden geïnformeerd over de wetswijziging en erop worden geattendeerd dat zij het recht hebben de toestemming nader te specificeren tot bepaalde gegevens of bepaalde categorieën van zorgaanbieders.

Aangezien patiënten reeds zijn geïnformeerd over de gegevens die worden uitgewisseld en de zorgaanbieders tussen wie deze uitwisseling plaatsvindt, vergroot het opnieuw vragen van uitdrukkelijke toestemming voor categorieën waarvoor reeds toestemming is gegeven de onduidelijkheid en het onbegrip bij patiënten. Om die reden kan bij de inwerkingtreding worden volstaan met het geven van uitleg en het expliciet wijzen op de mogelijkheid de toestemming te wijzigen. De patiënt heeft immers voor deze vorm van uitwisseling reeds uitdrukkelijk toestemming gegeven.